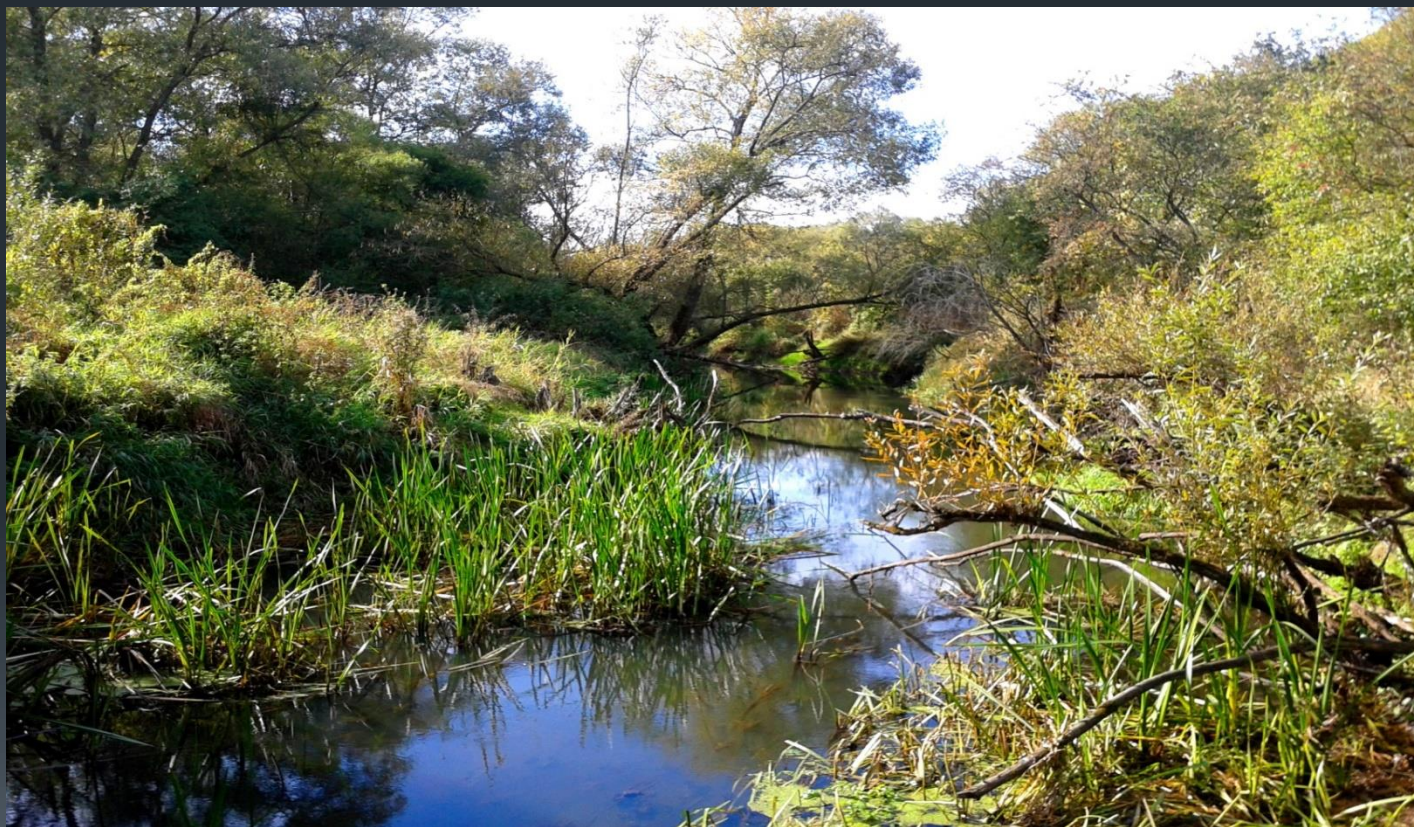

Projekt *Planu Ochrony* dla Chojnowskiego Parku Krajobrazowego Szata roślinna i grzyby – diagnoza stanu

dr Michał Falkowski, dr Krystyna Nowicka-Falkowska, dr Beata Jastrzębska, mgr inż. Łukasz Brylak

PROGRAM
REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Mazowsze.
serce Polski

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Słabe i mocne strony Planu ochrony

Słabe strony:

- „Miękki” system legislacyjny;
- Warunki atmosferyczne i pogoda w sezonie 2017 r.;
- Nasilony proces sukcesji;
- Zaburzone stosunki wodne;
- Synantropizacja;
- Sąsiedztwo aglomeracji warszawskiej (presja urbanizacyjna, turystyczna, rekreacyjna);
- Niedofinansowanie ochrony przyrody;
- Brak możliwości planowania działań ochronnych dla zagrożeń, których źródła znajdują się poza granicami Parku.

Mocne strony:

- Dominacja gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa;
- Obecność dwóch obszarów Natura 2000 i 11 rezerwatów przyrody;
- Dość dobrze opracowana szata roślinna Parku;
- Opracowanie fitosocjologiczne lasów Nadleśnictwa Chojnów wykonane przez BULiGL.

Okresy prowadzenia prac inwentaryzacyjnych w zakresie szaty roślinnej

Według Dierchkego (1994) najkorzystniejsze terminy dla roślinności środkowej Europy to:

- **od maja**: użytki zielone (przed pierwszym koszeniem), ubogie w gatunki lasy liściaste, zarośla;
- od czerwca: większość pozostałych typów zbiorowisk;
- od lipca: roślinność wodna i bagienna, krótkotrwałe zbiorowiska miejsc okresowo wynurzonych;
- **marzec-kwiecień** i czerwiec-lipiec w przypadku luźnych suchych muraw;
- **kwiecień-maj** oraz czerwiec-lipiec w przypadku bogatych w gatunki lasów liściastych i zarośli;
- **kwiecień-maj** i do czerwca dla zbiorowisk ruderalnych i pól uprawnych;
- **maj-czerwiec** –lipiec dla łąk koszonych dwa razy w roku.

Wyniki inwentaryzacji w 2017 r.

Na terenie Parku występuje:

- 91 zbiorowisk roślinnych, w tym 75 w randze zespołu należących do 16 klas roślinności ;
- 691 gatunków roślin naczyniowych, w tym: 19 objętych ochroną gatunkową (3 ścisłą i 16 – częściowo) oraz 7 uznanych za narażone (kategoria V);
- 76 gatunków i jedną odmianę mchów, w tym 20 gatunków objętych jest ochroną częściową;
- 18 gatunków wątrobowców (tab. 13), z czego jeden gatunek, rzęsiak pospolity objęty jest ochroną częściową;
- 96 gatunków grzybów, w tym 10 gatunków workowców i 86 podstawczaków; jeden gatunek objęty ochroną częściową i dwa figurujące na czerwonej liście;
- 53 gatunki porostów, w tym: 3 chronione częściowo i 3 figurujące na czerwonej liście

6 siedlisk przyrodniczych wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej:

- 1) 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*
- 2) 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion*
- 3) 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
- 4) 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)
- 5) *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe
- 6) 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

Waloryzacja gatunków (gatunki specjalnej troski), zbiorowisk i siedlisk przyrodniczych

Gatunki specjalnej troski:

- Wiciokrzew pomorski

Najcenniejsze siedliska przyrodnicze i zbiorowiska roślinne:

- Łęg olszowo-jesionowy *Fraxino-Alnetum*
- Łęg wiązowo-jesionowy *Ficario-Ulmetum minoris*
- Łęg zboczowy *Violo odoratae-Ulmetum minoris*
- Grąd *Tilio-Carpinetum*
- Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion*
- Świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris*

Zmiany w szacie roślinnej

- Zmniejszeniu uległa powierzchnia terenów otwartych (zmiana użytkowania, sukcesja, zmiana stosunków wodnych) ;
- Zanik ciepłolubnych muraw z klasy *Koelerio glaucae-Corynepheretea canescentis* (murawy zawciągowo-goździkowe i murawy lepnicy wąskopłatkowej), zanik stanowisk: dziewięciosa pospolitego, przetacznika kłosowego, poziomki twardawej, lepnicy wąskopłatkowej, wiązówki bulwkowatej czy koniczyny pagórkowej;
- Zmniejszenie areалу oraz zmiany ilościowe i jakościowe łąk świeżych i trzęślicowych, zanik stanowisk: goryczki wąskolistnej, staroduba łąkowego, okrzynu łąkowego, selernicy żyłkowanej, ożanki czosnkowej, świetlika wyprężonego, krwawnika wierzbolistnego i mniszka błotnego;
- W wyniku zmian hydrologicznych prowadzących do przesuszenia podłoża, spadku wód gruntowych oraz odmulania rzek z flory Parku prawdopodobnie zniknęły m.in. starce – bagienny i błotny, kozłki – całolistny, dwupienny i bżowy, turzyce – sina i żółta, groszek błotny, tarczycza oszczepowata, gwiazdnica bagienna, cibora brunatna i włosienicznik wodny;

- Procesy łągowienia i grądowienia w lasach;
- Juwenalizacja, pinetyzacja, cespityzacja, fruticetyzacja i neofityzacja lasów;
- Znaczny udział płatów leśnych zbiorowisk zastępczych, m.in.: *Alnus-Prunus padus*, *Alnus-Rubus*, *Betula-Frangula alnus*, *Betula-Festuca ovina*, *Betula-Corylus*, *Pinus-Frangula alnus*, *Pinus-Fagion*, z dębem czerwonym, z modrzewiem;

Wybrane zżiałania z zakresu czynnej ochrony

- W latach 2007–2009 Zarząd Parków Krajobrazowych Mazowieckiego, Chojnowskiego i Brudzeńskiego przeprowadził działania na rzecz poprawy stosunków wodnych, przeciwdziałające skutkom dawnych melioracji w ramach programu "Mała retencja", które poprawiły stosunki wodne m.in. w obrębie śródleśnych oczek wodnych „Kobyli Ług”.
- Nadleśnictwo Chojnów realizuje długofalowy program przebudowy drzewostanów. W efekcie sukcesywnie zwiększa się udział dębu, lipy i wiązu w składach odnowieniowych na siedliskach Lśw, LMśw, Lw. Działania te zapoczątkowano już w 1993 r. Objęły również rezerwat Pilawski Grąd, w którym założono trzy gniazda z dębem, jesionem oraz wiązem.
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie wszczęła procedury mające na celu zatwierdzenie i wdrożenie Planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łąki Solecie.

Zagrożenia wewnętrzne

Lp.	Charakterystyka i źródła zagrożenia	Możliwe sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1.	Sukcesja w obrębie łąkowych zbiorowisk roślinnych – brak opłacalności i przemiany ekonomiczno-społeczne spowodowały zarzucenie lub ograniczenie użytkowania łąkowo-pasterskiego na znacznej powierzchni łąk.	Przywrócenie lub utrzymanie użytkowania łąkowego, łąkowo-pasterskiego lub pasterskiego. Wdrażanie pakietów: rolnictwo zrównoważone, utrzymanie łąk ekstensywnych oraz ochrona gleb i wód. Podjęcie działań z zakresu ochrony czynnej nie wyklucza definitywnie pojawienia się zagrożenia jakim jest zaniechanie lub brak koszenia, spowodowanego brakiem rentowności i/lub zainteresowania programami wsparcia oraz ograniczonymi środkami finansowymi.
2.	Sukcesja w obrębie leśnych zbiorowisk roślinnych polegająca na procesie grądowienia w łęgach, łęgowieniu olsów	Wdrażanie i realizacja programów małej retencji na terenach leśnych, odstąpienie od konserwacji rowów, których utrzymanie nie jest niezbędne dla prawidłowo funkcjonującej gospodarki leśnej, wyłączenie z użytkowania drzewostanów najcenniejszych płatów lasów łęgowych i olsów.
3.	Zabudowa terenów otwartych	Wprowadzenie w studiach i planach zagospodarowania przestrzennego zapisów wykluczających zabudowę i zainwestowanie terenu w najcenniejszych obszarach łąk oraz w dolinach rzek.
4.	Stopniowa izolacja kompleksów leśnych	Wprowadzenie w studiach i planach zagospodarowania przestrzennego zapisów wykluczających zabudowę i zainwestowanie terenu w obszarach stanowiących łączniki pomiędzy poszczególnymi kompleksami leśnymi warunkującymi utrzymanie ekologicznych powiązań między nimi.

5.	Zmiany stosunków wodnych	Na terenach wrażliwych, o niskim poziomie wód gruntowych, w zakresie gospodarki wodnościekowej, należy wprowadzić zakaz prowadzenia przewodów kanalizacyjnych poniżej zwierciadła wody. Wykluczenie w studiach i planach zagospodarowania przestrzennego lokalizacji zabudowy w na terenach o wrażliwych hydrograficznie oraz w obrębie siedlisk związanych z terenami podmokłymi. Wdrażanie i realizacja programów małej retencji. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania systemów melioracyjnych, na zasadzie zrównoważenia odprowadzania i zatrzymywania wód w zależności od panujących warunków hydrologicznych w zlewniach.
6.	Inwazyjne gatunki roślin	Zwalczanie obcych gatunków inwazyjnych zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1143/2014 z 22 października 2014 r. w sprawie działań zapobiegawczych i zaradczych w odniesieniu do wprowadzania i rozprzestrzeniania inwazyjnych gatunków obcych oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r. w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym (Dz.U. 2011 nr 210 poz. 1260).
7.	Presja ze strony turystyki i rekreacji	Skanalizowanie ruchu turystycznego poprzez modernizację istniejących i budowę nowych szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych wraz z infrastrukturą.

Odmulenie rzeki Małej na
terenie obszaru Natura 2000
Łąki Soleckie (lipiec, 2014)

Dziękuję za uwagę